

HYRYLÄN PRIJUUTIN ALUEEN LUONTOSELVITYS

Esa Lammi & Marko Vauhkonen

29.1.2016

HYRYLÄN PRIJUUTIN ALUEEN LUONTOSELVITYS

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Selvitysalue ja tietolähteet	3
3 Menetelmät	3
3.1 Luonto- ja kasvillisuustyytit, arvokkaat luontokohteet ja kasvilajit	5
3.2 Lepakot	5
4 Alueen yleiskuvaus	6
5 Lepakot	8
6 Arvokkaat luontokohteet ja lajit	9
7 Lähteet ja kirjallisuus	9

Kansi: Rehevää lehtipuuvaltaista metsää kevyen liikenteen väylän reunoilla.

Ilmakuvat ja pohjakartat © Maanmittauslaitos.

Valokuvat © Esa Lammi, paitsi kuva 5 © Marko Vauhkonen.

1 JOHDANTO

Tuusulan kunta tilasi keväällä 2015 Tuusulan urheilukeskuksen ja Tuusulanväylän välissä sijaitsevan Prijuutin alueen luontoselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Tässä raportissa esitellään alueen luonnonolot sekä huomionarvoisten eläin- ja kasvilajien esiintymät. Lisäksi annetaan suosituksia maankäytön suunnittelun tueksi. Selvityksen ovat laatineet biologit FM Esa Lammi ja FM Marko Vauhkonen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä.

2 SELVITYSALUE JA TIETOLÄHTEET

Prijuutin alue on pieni, osin puistomaisena hoidettu alue, joka sijaitsee Hyrylässä Tuusulanväylän varrella Muorinkujan ja Ajomiehentien välissä. Alueen pinta-ala on 1,4 hehtaaria ja se rajautuu liikenneväylien ohella rakennusten piha-alueisiin. Suuri osa alueesta on entisiä pihamaita, jotka ovat metsittyneet. Vanhoja asuinrakennuksia on jäljellä enää yksi, mutta sekin on ollut autiona muutamia vuosia. Alueen läpi kulkee urheilukeskukselle johtava kevyen liikenteen väylä sekä Muorinkujan ja Ajomiehentien yhdistävä väylä. Näiden risteyksessä on pieni aukea, jota on hoidettu puistonurmena.

Prijuutin alueella ei ole aiemmin tehty luontoselvitystä. Selvitystä varten kootusta lähtöaineistosta (Uudenmaan ELY-keskus, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Tuusulan kunta) ei ilmennyt aluetta koskevia tietoja.

3 MENETELMÄT

Selvitysalue on hyvin pieni, kulttuurivaikutteinen ja rakennettujen alueiden ympäröimä. Maastotöissä keskityttiin niihin lajeihin ja luontotyypeihin, joiden esiintyminen alueen luonteen vuoksi vaikutti mahdolliselta. Toimeksiantoon ei sisällynyt linnusto- tai liito-oravaselvitystä. Maastossa inventoitiin lepakoiden sekä huomionarvoisten kasvilajien esiintyminen alueella. Lisäksi selvitettiin arvokaiden luontokohteiden esiintyminen. Näitä ovat

- luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset suojellut luontotyypit
- vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset pienvesikohteet
- metsälain 10 §:n mukaiset elinympäristöt
- Suomessa uhanalaiset luontotyypit (Raunio ym. 2008a, b) sekä
- mahdolliset muut arvokkaat luontokohteet (mm. METSO-ohjelma, LAKU-kriteerit).

Maastossa käytettiin GPS-paikanninta (Garmin 60Cx ja 62s), jolla luontokohteet ja lajien havaintopaikat voitiin paikantaa asemakaavoituksen kannalta riittävällä tarkkuudella.

Kuva 1. Prijutuin selvitysalue (punainen raja) kartta- ja ilmakuvapohjalla. Tekstissä kuvatut osa-alueet 1–5 on merkitty alempaan kuvaan.

3.1 Luonto- ja kasvillisuustyypit, arvokkaat luontokohteet ja kasvilajit

Selvitysalueelle tehtiin ensimmäinen maastokäynti 26.5.2015. Tällöin keskityttiin alueen kevätkasviston inventointiin.

Kasvillisuutta ja luontotyyppäjä inventoitiin tarkemmin 21.7.2015. Alue kierrettiin kattavasti läpi ja jaettiin osa-alueisiin, joista kirjattiin muistiin luonnonolojen ja kasvillisuuden yleiskuvaus, merkittävimmät kulttuurikasvit ja mahdolliset huomionarvoiset kasvilajit.

Inventointitietojen perusteella arvioitiin, onko alueella merkittäviä luontokohteita tai kulttuurikasviston kannalta tärkeitä alueita. Kasvillisuus- ja luontotyyppien sekä luontokohteiden inventoinnista vastasi Esa Lammi. Kevätkasviston inventoinnin teki Marko Vauhkonen.

3.2 Lepakot

Lepakkoselvityksen tavoitteena oli selvittää Prijuutin alueen lepakkolajistoa ja eri lajien runsautta sekä paikallistaa mahdolliset lepakoille tärkeät saalistusalueet ja niille johtavat kulkureitit.

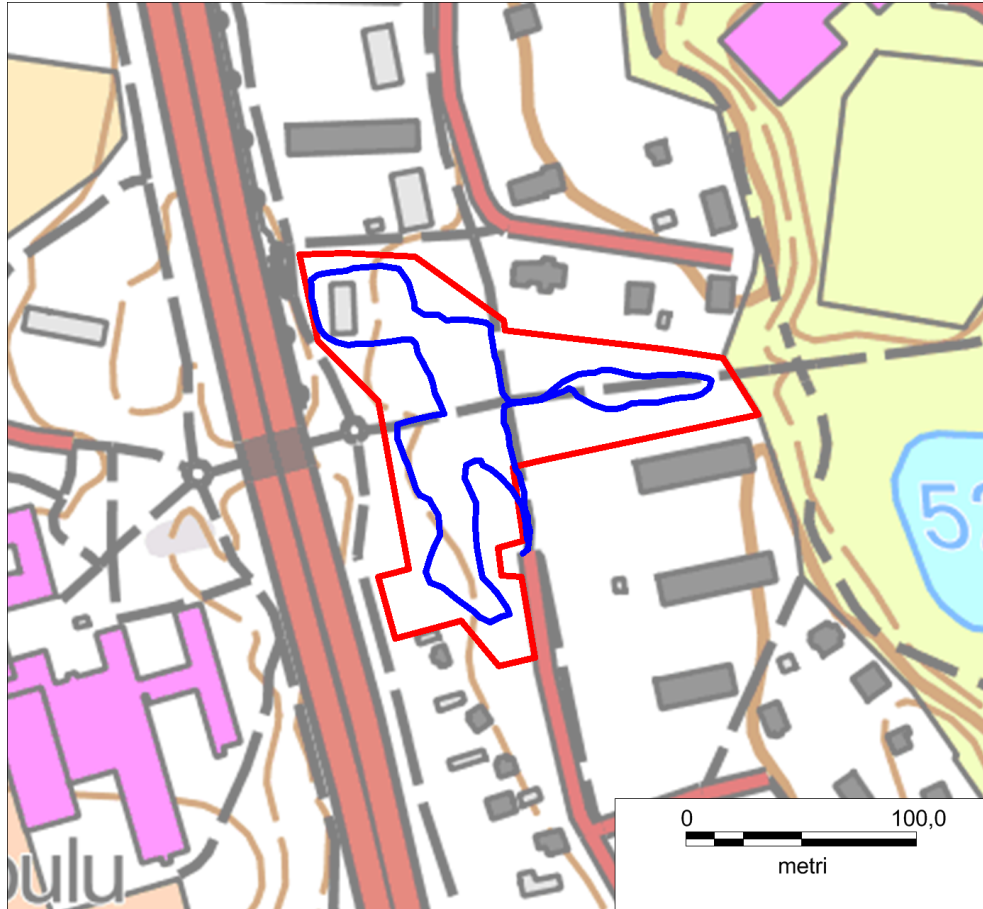
Lepakot ovat Suomen oloissa aktiivisia tavallisesti toukokuusta syys–lokakuuhun. Ne käyttävät mm. ruokailuun eri alueita kesän eri vaiheissa, minkä vuoksi lepakkokartoitus tulee toistaa alku-, keski- ja loppukesällä. Lepakkoselvitys toistettiin Prijuutin alueella kolmena yönä: 26.5., 8.7. ja 11.8.2015. Sääolosuhteiltaan kaikki kartoitusyöt olivat lähes tyyniä (tuulta enintään 3 m/s), poutaisia ja lämpötila oli vähintään +5–10 °C.

Selvitys tehtiin reittikartoituksena noudattamalla Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2012) ohjeita. Kartoitusreitti (kuva 2) suunniteltiin maastossa kevätkasvi-inventoinnin yhteydessä. Lepakkoselvityksestä vastasi Marko Vauhkonen.

Kartoituskierrokset aloitettiin valaistusolojen mukaan noin 30 minuuttia aurin gonlaskun jälkeen. Kartoitusreittiä pitkin käveltiin rauhallisesti ja lepakoita kuunneltiin kannettavan ultraääni-ilmaisimen eli lepakkodetektorin (Pettersson D240x) avulla. Laitteella voidaan havaita lepakoiden päästämät korkeataajuiset kaikuluotausäänet, joiden avulla on mahdollista tunnistaa lepakkolajit. Lepakkohavainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Todetut lepakoiden käyttämät alueet luokiteltiin ja arvotettiin Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen ohjeen (SLTY 2012) mukaisesti (luokat I–III).

Mahdollisten lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijainti Prijuutin vanhassa rakennuksessa tarkistettiin 14.8.2016. Tarkistuksen optimaalinen ajankohda olisi ollut keskikesällä, jolloin lisääntyvät lepakkonaaraat ovat vielä poikasinneen paikalla. Rakennuksen avaimen saamisen kanssa oli vaikeuksia, mistä johtuen käynti päästiin tekemään vasta elokuussa. Mahdollisia lepakoiden jätöksiä tai muita merkkejä niiden oleskelusta voidaan havaita vielä tuolloinkin.

Tarkistuksessa keskityttiin Prijuutin rakennuksen ullakkokerrokseen. Otsalampun avulla käytiin läpi seinänvieret sekä palkkien, muurien ja savupiippujen tyvet et-sien lepakoiden jätöksiä. Aivan koko ullakkoa ei voitu inventoida välipohjassa olevan sortuman vuoksi. Talon alakerta ja ulkopuoli (kattorakenteet, räystäät, seinustat) tarkistettiin yleispiirteisesti. Inventoinnissa käytettiin näköhavainnoinnin lisäksi lepakkodetektoria. Lisäksi em. kartoitusöinä havainnoitiin rakennuksen pihalla auringon laskiessa mahdollisia piilopaikastaan poistuvia lepakoita detektorin avulla.

Kuva 2. Lepakkoselvityksen kartoitusreitti (sininen viiva) Prijuutin alueella.

4 ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalueelta rajattiin viisi kuviota (kuva 1), joiden luonnonoloja ja kasvillisuutta kuvataan seuraavassa.

Kuvio 1

Alueen lounaisosa on kulttuurivaikutteista metsää, joka on todennäköisesti umpeutunutta entistä pihamaata. Kuvion ylispuina on varttuneita mäntyjä ja koivuja. Pienpuustona on vaihtelevan tiheää lehtipuustoa, joka koostuu 3–5 metriä

korkeista vaahteroista ja raidoista (kuva 3). Aluskasvillisuus on kulttuurivaikutteista: lajistossa on mm. kioloa, nokkosta, koiranputkea, vadelmaa, kevättaskuruohoa, ojakellukkaa, jänönsalaattia, hietakastikkaa, niittynurmikkaa ja nurmirölliä. Eteläpäässä kasvaa myös joitakin jalopähkinöitä, mutta muita viljelyjäänteitä ei ole. Kuvion itäosassa kasvaa kevyen liikenteen väylän reunalla kulttuurikasvis-toa: keltamo, litulaukkaa ja kyläkellukkaa.

Kuva 3. Umpeutunutta entistä pihamaata selvitysalueen lounaisosassa.

Kuvio 2

Myös kävelytien pohjoispuolella on entisiä pihamaita, joiden rakennukset on vuosia sitten purettu. Aukkoisena puustona on koivua, haapaa, tuomea ja vaahteraa. Rehevä aluskasvillisuus kostuu lähinnä nokkosesta, maitohorsmasta, vadelmasta, vuohenputkesta ja rönsyleinikistä. Entisistä pihakasveista komealupiini on laajalle levinnyt ja pihasyreenipensaita on jäljellä muutamia.

Kuvio 3

Autiotalon pihamaa, joka on vähitellen umpeutumassa. Lajistossa on mm. vuohenputkea, pujoa, vadelmaa, karhunputkea ja nokkosta. Pihamaan koristekasveista on vielä jäljellä joitakin perennoja (mm. komealupiini, harjaneilikka), pihasyreeniä, herukka- ja karviaispensaita sekä pimpinellaruusua. Puustossa on mm. jokunen pihalle istutettu vaahtera, vuorijalava ja puistolehmus.

Kuvio 4

Alueen keskellä oleva Vaarinpuisto (kuva 4) on pieni nurmikenttänä hoidettu puistoalue. Nurmi-alueen reunassa kasvaa mäntyjä ja koivuja sekä hieman kauempana nuorta vaahteratiheikköä. Puiston eteläpuolisko oli kesällä 2015 matalakasvuista heinäniittyä, sillä nurmea ei ollut leikattu. Kevyen liikenteen väylän

reunalla kasvoi hieman mukulaleinikkiä; mahdollisesti läheisistä puutarhoista levinneenä.

Kuva 4. Vaarinpuisto.

Kuvio 5

Selvitysalueen itäpään läpi kulkee kevyen liikenteen väylä. Sen molemmilla puolilla on kapea, pihamaiden reunoihin ulottuva sekametsä. Metsikön ylispuustona on koivuja, jokunen mänty ja muutamia kookkaita vaahteroita. Tuomesta ja vaahterasta koostuva muutaman metrin korkuinen pienpuusto (kuva raportin kannessa) on hyvin tiheää. Aluskasvillisuus tiheän puuston katveessa on aukkoista ja niukanpuoleista. Siihen kuuluu mm. kieloa, vuohenputkea ja keltanoita sekä taikinamarjaa.

5 LEPAKOT

Prijuutin alueen kartoituskierröksillä ei tehty lainkaan havaintoja lepakoista. Kohteella ei ole lepakoille erityisen hyvin sopivia saalistusalueita.

Selvitysalueen purettavan rakennuksen tarkistuksessa ei tehty havaintoja lepakoiden esiintymisestä. Talon ullakolta (kuva 5) ei löytynyt lepakoiden jätöksiä eikä tilassa tuntunut lepakoiden päiväpiiloille ominaista hajua. Rakennuksen tumma peltikatto oli kumentanut ullakon erittäin kuumaksi, mikä saattaa heikentää tilan sopivuutta lepakoille.

Kuva 5. Prijuutin purettavan rakennuksen ullakko.

6 ARVOKKAAT LUONTOKOhteet JA LAJIT

Entisistä tai umpeutuvista pihamaista ja puistosta koostuvalla pienellä selvitysalueella ei ole arvokkaita luontokohteita. Kasvillisuus on kulttuurivaikutteista, eikä alkuperäisiä luonnonympäristöjä ole enää jäljellä. Myöskään niittyjä, ketoja tai muita arvokkaita perinneympäristöjä (Raunio ym. 2008a, b) ei ole. Selvitysalueella ei todettu merkittävää, säilyttämisen arvoista kulttuurikasvistoa.

Prijuutin alueella ei todettu uhanalaisia tai muita huomionarvoisia (Rassi ym. 2010) eliölajeja lukuun ottamatta sirittäjää, jonka reviiri oli kuviolla 2. Sirittäjä on lintulaji, joka viihtyy lehdoissa sekä rehevissä sekametsissä, joissa on ainakin jonkin verran lehtipuustoa. Laji on arvioitu (Rassi ym. 2010) Suomessa silmälläpidettäväksi (NT). Reviirin huomioimiseksi ei ole tarpeen antaa maankäyttöä tai sen suunnittelua koskevia suosituksia.

7 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, E. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 8/2008:1–264.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008:1–572.

SLTY 2012: Lepakkokartoitusohjeet. – Verkko-osoitteessa: http://lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2012_12.pdf. Viitattu 8.12.2015.